

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.02/3/073.00.1/Б/ОК -36-2024
	Екземпляр № 1	Арк 17/ 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»

15 серпня 2024 р., протокол №
04

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ЗВІТУ

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
другого року навчання
спеціальності 073 «Менеджмент»
освітньо-професійна програма «Менеджмент»
факультет бізнесу та сфери обслуговування
кафедра менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій

Рекомендовано на засіданні
кафедри менеджменту, бізнесу
та маркетингових технологій
19 червня 2024 р., протокол
№ 06

Розробники: зав. кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій,
д.е.н. Тетяна ОСТАПЧУК,
доцент кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових
технологій к.е.н. Володимир ВИГОВСЬКИЙ,
доцент кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових
технологій к.е.н. Катерина ОРЛОВА,
доцент кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових
технологій к.е.н. Ольга ПАЩЕНКО.

Житомир
2024

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.02/3/073.00.1/Б/ОК -36-2024
	Екземпляр № 1	Арк 17/2

Програма навчальної практики та методичні рекомендації щодо написання звіту для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійна програма «Менеджмент» [Електронне видання]. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2024. 17 с.

Розробники: д.е.н., проф. Тетяна ОСТАПЧУК, к.е.н., доц. Володимир ВИГОВСЬКИЙ, к.е.н., доц. Катерина ОРЛОВА, к.е.н., доц. Ольга ПАЩЕНКО

Рецензенти:

ПОЛЧАНОВ Андрій – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів та цифрової економіки.

ПОЛІЩУК Ірина – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку.

Затверджено Вченою радою факультету бізнесу та сфери обслуговування (протокол № 07 від 29 червня 2024 р.).

Програма навчальної практики та методичні рекомендації щодо написання звіту призначені для забезпечення проходження практики та підготовки звіту за її результатами для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент». Методичне видання містить програму навчальної практики, рекомендації щодо структури та змісту звіту з практики, список рекомендованих джерел.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.02/3/073.00.1/Б/ОК -36-2024
	Екземпляр № 1	Арк 17/ 3

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Організаційні питання навчальної практики.....	6
2. Програмні питання навчальної практики.....	7
3. Вимоги до оформлення звіту з навчальної практики.....	12
4. Форми та методи контролю	14
5. Критерії оцінювання практики.....	14
6. Рекомендовані джерела.....	16
Додатки.....	17

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.02/3/073.00.1/Б/ОК -36-2024
	Екземпляр № 1	Арк 17/4

ВСТУП

Відповідно до вимог Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Державного університету «Житомирська політехніка» та освітньої-професійної програми «Менеджмент» здобувачі вищої освіти ОС «бакалавр» проходять навчальну практику з метою закріплення сформованих під час вивчення дисциплін компетентностей та програмних результатів навчання у процесі виконання завдань практичного спрямування.

Навчальна практика проводиться після 3 семестру навчання та є логічно пов'язаною із такими освітніми компонентами як ОК 2 «Статистика», ОК 16 «Обліково-аналітичне забезпечення підприємницької діяльності» та ОК 17 «Економіка підприємства». Навчальна практика здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» є важливим етапом підготовки майбутніх фахівців у сфері менеджменту, спрямованим на формування практичних умінь і навичок аналізу соціально-економічних процесів, використання аналітичних інструментів, роботи з інформаційними ресурсами.

У процесі проходження навчальної практики здобувачі вищої освіти ознайомлюються із тенденціями функціонування та розвитку суб'єктів господарювання певної галузі, вивчають особливості формування показників їх ресурсного забезпечення та результатів діяльності з використанням відповідних інформаційних ресурсів. Використовуючи теоретичні знання, здобувачі вищої освіти набувають досвід щодо оцінки соціально-економічних явищ і процесів, які відбуваються у певній галузі.

Метою практики є формування у здобувачів вищої освіти практичних навичок збирання, оброблення та аналізу вторинної інформації для потреб комплексного дослідження тенденцій функціонування суб'єктів господарювання певної галузі згідно вимог освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Поставлена мета реалізується шляхом вирішення відповідних завдань навчальної практики.

Завдання навчальної практики:

- закріплення теоретичних знань, отриманих під час вивчення дисциплін загальної підготовки та фахових дисциплін;
- формування навичок пошуку, відбору та критичної оцінки різноманітних джерел вторинної інформації;
- ознайомлення з базовими статистичними методами обробки інформації та формулювання висновків на цій основі;
- розвиток уміння систематизувати, аналізувати та інтерпретувати ринкову інформацію;
- вивчення особливостей функціонування суб'єктів господарювання певної галузі, ідентифікація галузевих особливостей розвитку;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.02/3/073.00.1/Б/ОК -36-2024
	Екземпляр № 1	Арк 17/ 5

– формування навичок розробки рекомендацій та формулювання висновків на підставі проведених дій аналітичного характеру;

– розвиток навичок проведення досліджень за фаховим спрямуванням.

Зміст навчальної практики спрямований на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент» та освітньо-професійною програмою «Менеджмент»:

ІК. Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Отримані знання під час проходження навчальної практики стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання:

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

ПРН 18. Вміти ідентифікувати та аналізувати проблеми, пов’язані з корупцією та недоброчесністю, формувати та оцінювати шляхи їх вирішення як у професійній діяльності, так і у суспільному житті на рівні, необхідному для формування нетерпимості до будь-яких проявів недоброчесності задля утвердження цінностей доброчесного суспільства.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.02/3/073.00.1/Б/ОК -36-2024
	Екземпляр № 1	Арк 17/6

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

1.1. Місце проходження навчальної практики

Організаційне, навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечує кафедра менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій Державного університету «Житомирська політехніка».

Графік проходження практики формується на основі графіку освітнього процесу, затвердженого наказом Державного університету «Житомирська політехніка» (<https://ztu.edu.ua/page/541.html>). Тривалість початкової практики – два тижні.

Базою навчальної практики є Державний університет «Житомирська політехніка» (кафедра менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій), що закріплюється у відповідному наказі Державного університету «Житомирська політехніка».

Організація і проходження навчальної практики передбачають чітку ідентифікацію функцій та обов'язків здобувачів вищої освіти та керівників практики.

Здобувач освіти:

- до початку навчальної практики одержує на кафедрі менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій Житомирської політехніки інструктаж та методичні рекомендації щодо проходження практики, програму, завдання від кафедри;

- в повному обсязі виконує всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками керівників практики;

- в процесі практики збирає, опрацьовує, узагальнює і систематизує матеріал, формулює відповідні висновки;

- за необхідності використовує бібліотечні, інформаційні та технічні ресурси університету;

- за необхідності отримує усі необхідні консультації щодо питань, пов'язаних з проходженням практики та підготовкою звіту;

- несе відповідальність за виконану роботу і достовірність всіх даних, наведених у звіті про проходження навчальної практики;

- завчасно (до визначеної графіком дати) реєструє на кафедрі менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій (ауд. 404) та здає на перевірку керівнику навчальної практики від університету звіт;

- у визначений кафедрою час з'являється для захисту свого звіту про проходження навчальної практики – у разі успішного захисту отримує відповідний диференційний залік.

До керівництва практикою здобувачів вищої освіти залучаються викладачі

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.02/3/073.00.1/Б/ОК -36-2024
	Екземпляр № 1	Арк 17/ 7

кафедри, які безпосередньо беруть участь у навчальному процесі підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Керівником навчальної практики здобувача вищої освіти призначається досвідчений викладач кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій. Його функції та обов'язки полягають у наступному:

- обговорення на засіданні кафедри програми і графіку проходження навчальної практики з урахуванням графіку освітнього процесу, затвердженого наказом університету;
- проведення перед початком практики організаційно-методичної консультації здобувачам вищої освіти, в ході якої викладач роз'яснює мету, задачі, програму, зміст і календарний графік проходження практики, порядок підготовки та захисту звіту з навчальної практики;
- консультації здобувачів вищої освіти з питань проходження навчальної практики;
- перевірка звітів здобувачів вищої освіти;
- участь у роботі комісії кафедри з захисту звітів з навчальної практики;
- складання звіту за підсумками проведення практики відповідно до визначеної форми, висловлення зауважень і пропозицій щодо вдосконалення практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

2. ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Метою практики є формування у здобувачів вищої освіти практичних навичок збирання, оброблення та аналізу вторинної інформації для потреб комплексного дослідження тенденцій функціонування суб'єктів господарювання певної галузі згідно вимог освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Навчальна практика передбачає організацію та проведення аналітичного дослідження стану та динаміки діяльності підприємств України за видами економічної діяльності за останні 3 роки на основі статистичних даних, а також інших джерел вторинної інформації. Для проходження практики та формування звіту здобувач вищої освіти за власною ініціативою обирає секцію видів економічної діяльності за КВЕД-2010. У разі сумнівів доцільно проконсультуватися з керівником практики.

Основним джерелом даних для формування звіту є дані Державної служби статистики України [8], водночас, здобувач вищої освіти може користуватися будь-якими іншими джерелами вторинної інформації, що відповідають критеріям достовірності, релевантності, адекватності та достатності.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.02/3/073.00.1/Б/ОК -36-2024
	Екземпляр № 1	Арк 17/ 8

Структура звіту з навчальної практики формується наступним чином:

Розділ 1. Опис секції видів економічної діяльності.

Опис секції передбачає наведення переліку видів економічної діяльності, які входять до обраної секції КВЕД. Для цього слід скористатися офіційним переліком секцій та видів економічної діяльності, розміщеним на сайті Державної служби статистики України [10].

У межах цього завдання здобувач вищої освіти має:

- зазначити назву секції КВЕД та її літерне позначення;
- навести перелік видів економічної діяльності, що належать до обраної секції;
- коротко охарактеризувати загальну сферу діяльності, яку охоплює дана секція (які підприємства, установи або види робіт до неї відносяться).

Опис секції подається у текстовій формі та має носити узагальнюючий характер, без детального аналізу окремих підприємств. Основною метою цього етапу є формування уявлення про зміст та межі обраної секції видів економічної діяльності, що надалі слугуватиме основою для проведення статистичного та економічного аналізу.

Розділ 2. Оцінка динаміки кількості суб'єктів господарювання у секції видів економічної діяльності з розподілом на підприємства та фізичних осіб-підприємців.

За даними Державної служби статистики України та / або інших джерел складається аналітична табл. 1, розраховуються додаткові показники, формуються висновки. Надається наочна інтерпретація даних таблиці шляхом побудови графіків та/або діаграм.

Таблиця 1

Аналіз динаміки та структури кількості суб'єктів господарювання з розподілом на підприємства та фізичних осіб-підприємців у 20__-20__* рр. за секцією _____

№ з/п	Показники	20__ р.		20__ р.		20__ р.		Відхилення 20__ р. до 20__ р		
		тис.од.	%	тис.од.	%	тис.од.	%	+/-	%	п.с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Усього, у т.ч.		100		100		100			х
2.	підприємства									
3.	фізичні особи-підприємці									

* – аналізуються дані за попередні 3 роки. До прикладу, якщо здобувач освіти проходить практику у 2024 р. доцільно подавати інформацію за 2021-2023 рр. У випадку відсутності інформації за попередній календарний рік, період дослідження ретроспективно зміщується (відповідно до наведеного прикладу здобувач освіти наводить та аналізує дані за 2020-2022 рр.)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.02/3/073.00.1/Б/ОК -36-2024
	Екземпляр № 1	Арк 17/9

За результатами проведених розрахунків та аналізу формулюються висновки щодо домінуючих тенденцій у галузі, визначаються причини, що обумовили відповідні тенденції. У висновках важливо не лише констатувати факт зміни показника (приміром, кількість підприємств зменшилася на 35 %), а й визначити ймовірні причини такого явища та розглянути динаміку показників у взаємозв'язку.

Розділ 3. Оцінка динаміки кількості найманих працівників у суб'єктів господарювання секції видів економічної діяльності з розподілом на підприємства та фізичних осіб-підприємців.

Працівники суб'єкта господарювання є одним з найважливіших джерел формування конкурентних переваг та критичним його ресурсом. Рівень забезпечення працівниками є одним з важливих індикаторів розвитку підприємств галузі.

Складається аналітична табл. 2, розраховуються показники та робляться висновки. Надається наочна інтерпретація даних таблиці шляхом побудови графіків та/або діаграм.

Таблиця 2

Аналіз динаміки та структури кількості найманих працівників у суб'єктах господарювання із розподілом на підприємства та фізичних осіб-підприємців у 20__-20__ рр. за секцією _____

№ з/п	Показники	20__ р.		20__ р.		20__ р.		Відхилення 20__ р. до 20__ р.		
		тис.од.	%	тис.од.	%	тис.од.	%	+/-	%	п.с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Усього, у т.ч.		100		100		100			х
2.	підприємства									
3.	фізичні особи-підприємці									

За результатами проведених розрахунків та аналізу формулюються висновки щодо домінуючих тенденцій у галузі, визначаються причини, що обумовили відповідні тенденції. За необхідності наводяться додаткові дані, що підкріплюють та визначають позицію здобувача вищої освіти.

Розділ 4. Оцінка динаміки обсягів реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання секції видів економічної діяльності з розподілом на підприємства та фізичних осіб-підприємців.

Одним з ключових результатів діяльності та вартісним вираженням рівня реалізації виробничого потенціалу суб'єктів господарювання є обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг).

Складається аналітична табл. 3, розраховуються показники та робляться

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.02/3/073.00.1/Б/ОК -36-2024
	Екземпляр № 1	Арк 17/10

висновки. Надається наочна інтерпретація даних таблиці шляхом побудови графіків та/або діаграм.

Таблиця 3

Аналіз динаміки та структури обсягів реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання із розподілом на підприємства та фізичних осіб-підприємців у 20__-20__ рр. за секцією _____

№ з/п	Показники	20__ р.		20__ р.		20__ р.		Відхилення 20__ р. до 20__ р.		
		тис.од.	%	тис.од.	%	тис.од.	%	+/-	%	п.с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Усього, у т.ч.		100		100		100			х
2.	підприємства									
3.	фізичні особи-підприємці									

За результатами проведених розрахунків та аналізу формулюються висновки щодо домінуючих тенденцій у галузі, визначаються причини, що обумовили відповідні тенденції. За необхідності наводяться додаткові дані, що підкріплюють та визначають позицію здобувача вищої освіти.

Розділ 5. Дослідження структури підприємств за розмірами.

За даними Державної служби статистики та / або інших джерел інформації будуються діаграми структури за розмірами підприємств із розподілом їх на малі, середні та великі за відповідний трирічний період за секцією видів господарської діяльності. Формулюються висновки.

Розділ 6. Оцінка ефективності діяльності суб'єктів господарювання за секцією видів економічної діяльності. За даними Державної служби статистики та / або інших джерел інформації визначаються показники за відповідний трирічний період: середньорічна вартість необоротних активів, середні залишки оборотних активів, середньорічна вартість власного капіталу, як середня хронологічна.

Складається аналітична табл. 4, розраховуються показники, робляться висновки.

Таблиця 4

Основні показники діяльності суб'єктів господарювання секції видів економічної діяльності та їх динаміка у 20__ -20__ рр.

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення 20__ р. до 20__ р.	
		20__	20__	20__	+/-	%
1	2	3	4	5	6	7
1.	Обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг), млн. грн.	*	*	*		
2.	Середньорічна вартість необоротних активів, млн. грн.					

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.02/3/073.00.1/Б/ОК -36-2024
	Екземпляр № 1	Арк 17/ 11

Продовження табл. 4

1	2	3	4	5	6	7
3.	Середні залишки оборотних активів, млн. грн.					
4.	Середньорічна вартість власного капіталу, млн. грн.					
5.	Кількість найманих працівників, тис. осіб.					
6.	Фондовіддача (р.1/р.2)					
7.	Фондомісткість (р.2/р.1)					
8.	Фондоозброєність (р.2/р.5)					
9.	Коефіцієнт оборотності оборотних активів (р.1/р.3)					
10.	Тривалість одного обороту (360/р.9)					
11.	Продуктивність праці (р.1/р.5)					
12.	Фінансовий результат, млн. грн.					
13.	Рентабельність операційної діяльності, %					x
14.	Рентабельність необоротних активів, % (р.12/р.2×100)					x
15.	Рентабельність оборотних активів, % (р.12/р.3×100)					x
16.	Рентабельність власного капіталу, % (р.12/р.4×100)					x

За результатами проведених розрахунків та аналізу формулюються відповідні висновки із причинно-наслідковими зв'язками, розглядаються причини, що обумовили відповідні тенденції.

Висновки.

На основі проведеного дослідження здобувач вищої освіти формує висновки та узагальнення щодо:

- загального стану функціонування суб'єктів господарювання обраної секції видів економічної діяльності;
- домінуючі тренди та їх причини;
- наявність проблем та перспектив у розвитку суб'єктів господарювання відповідної секції видів економічної діяльності;
- рекомендації щодо формування управлінських рішень для суб'єктів господарювання відповідної секції.

Для захисту звіту з навчальної практики здобувач вищої освіти додатково готує **презентацію** за допомогою редактору презентацій «Microsoft PowerPoint» (чи інших форматів, попередньо узгоджених з керівником практики), яка містить унаочнення основних результатів практики, створених через схеми, рисунки, таблиці, інфографіку, діаграми тощо.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.02/3/073.00.1/Б/ОК -36-2024
	Екземпляр № 1	Арк 17/ 12

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ

Звіт з навчальної практики повинен відображати всі розділи програми, наведені у даних методичних рекомендаціях.

Звіт з навчальної практики має бути літературно та технічно грамотно викладеним, відповідати вимогам оформлення і повинен включати титульну сторінку, план роботи (зміст), виклад матеріалу згідно із планом, заключну частину, список використаних джерел, додатки (за необхідності). Перелік додатків здобувач вищої освіти формує на свій розсуд.

Звіт з навчальної практики має бути надрукований чітко, розбірливо, без помилок та виправлень, з одного боку білого паперу формату А4 (210x297 мм) з дотриманням наступних вимог: 1,5 інтервал, 14 шрифт, гарнітура Times New Roman, абзацний відступ – 1-1,25 см, інтервал перед та після абзацу – 0 пт.

Текстова частина має бути одного кольору (чорного).

Аркуш звіту повинен мати поля: ліве – 25 мм, верхнє – 20 мм, праве – 10 мм, нижнє – 20 мм.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ» друкують великими літерами, вирівнювання по центру. Кожну структурну частину роботи (основний зміст, висновки, додатки) треба починати з нової сторінки.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №. Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який виконується за формою, поданою в *додатку А*. На титульному аркуші номер сторінки не проставляють, на наступних сторінках – проставляють у правому верхньому куті.

Звертаємо увагу на те, що нумерація сторінок визначається з урахуванням попередньої титульної сторінки, на якій номер не проставляється. Всі сторінки підлягають суцільній нумерації.

Ілюстрації та таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно. Номер ілюстрації, її назву та пояснювальні підписи розміщують під ілюстрацією, вирівнювання по центру. До всіх ілюстрацій потрібно вказувати джерело інформації.

Наприклад

Рис. 1. Структура підприємств галузі за розміром, % [12]

Якщо ілюстрацію сформовано безпосередньо автором, у такому випадку розміщується відповідний підпис.

Наприклад

Рис. 1. Структура підприємств галузі за розміром, %

Джерело: узагальнено та побудовано автором на основі даних [12]

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках). У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.02/3/073.00.1/Б/ОК -36-2024
	Екземпляр № 1	Арк 17/ 13

розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступний аркуш. При переносі частини таблиці на іншу сторінку назву розміщують тільки над першою її частиною, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці.

На кожен таблицю у звіті подається відповідне посилання на інформаційне джерело.

Наприклад

Таблиця 1

Кількість суб'єктів господарювання [8]

Якщо таблицю побудовано автором під таблицею розміщується відповідний підпис

Наприклад

Таблиця 1

Кількість суб'єктів господарювання

Джерело: узагальнено та побудовано автором на основі даних [8]

Після списку використаних джерел розміщують аркуш з написом «ДОДАТКИ» посередині, за яким представляють усі необхідні додатки. Додатки оформлюють як продовження звіту з навчальної практики на наступних його сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках роботи, кожен такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток _____» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад, додаток А, додаток Б. Один додаток позначається як додаток А.

Роздрукований звіт з практики здається на кафедру менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій в ауд. 404, де він реєструється. Електронна версія звіту (частина 1 (Word документ, формат файлу .doc або .docx) та частина 2 (презентація в PowerPoint, формат файлу .ppt, .pptx або .pdf)) обов'язково

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.02/3/073.00.1/Б/ОК -36-2024
	Екземпляр № 1	Арк 17/ 14

відправляється на електронну адресу кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій (**kmbm@ztu.edu.ua**).

В назві файлу необхідно вказати прізвище, шифр групи здобувача освіти, а також частину роботи (звіт, презентація).

Наприклад: Петренко_МО-72_звіт, Петренко_МО-72_презентація.

4. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Перед виходом на практику здобувач вищої освіти повинен отримати:

1. Методичні вказівки керівника практики щодо навчальної практики.
2. Програму навчальної практики.

Дані методичні рекомендації є основним навчально-методичним, регламентуючим документом з проходження навчальної практики для здобувачів вищої освіти та керівників практики від університету.

З усіх питань щодо організації, проведення і проходження практики необхідно звертатися на випускову кафедру менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій Житомирської політехніки.

По закінченню практики у вказані строки відповідно до графіку здобувач вищої освіти повинен здати керівнику практики від університету звіт, а також надіслати електронну версію звіту і презентації на електронну адресу кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій.

Звіт зшивається, подається здобувачем вищої освіти на кафедру і підлягає рецензуванню керівником практики від університету. Оцінка за практику ставиться за результатами захисту звіту. Формою контролю є **диференційований залік**.

Здобувачі вищої освіти звітують про проходження практики перед комісією, визначеною наказом, до складу якої входять керівники практики від кафедри. Захист практики проводиться в усній формі. При цьому береться до уваги зміст звіту; якість описаної інформації; оформлення звіту згідно з вимогами; навички здобувача вищої освіти пов'язувати теоретичні знання з практикою господарювання. Оцінка за практику вноситься до заліково-екзаменаційної відомості.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

Сформований звіт з навчальної практики у встановлений термін подається на кафедру для реєстрації та перевірки. Підсумкова оцінка за навчальну практику складається з трьох елементів і виставляється за 100-бальною шкалою

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.02/3/073.00.1/Б/ОК -36-2024
	Екземпляр № 1	Арк 17/ 15

з подальшим переведенням у національну шкалу.

Якість написання звіту з навчальної практики оцінюється за критеріями:

1. Структуризація та логіка викладення матеріалу – відповідність структури роботи та логіки викладення матеріалу рекомендаціям.
2. Інформаційне забезпечення роботи – репрезентативність опрацьованого масиву інформації, релевантність та адекватність використаних джерел.
3. Оформлення роботи – відповідність роботи правилам оформлення.

Складові елементи оцінки за звіт з навчальної практики

Елемент оцінки	Кількість балів
1. Своєчасність подання завершеного звіту на кафедру (за датою реєстрації)	Невчасно – 0; Вчасно – 10
2. Якість написання (оцінюється керівником практики від університету)	Мінімум (для допуску до захисту) – 30; Максимум – 60
3. Якість презентації результатів дослідження в процесі захисту (оцінюється комісією)	Максимум – 30
Оцінка в цілому	100

Для презентації на захисті результатів дослідження, викладених у звіті, здобувач вищої освіти готує доповідь та презентацію. У доповіді доцільно висвітлити об'єкт дослідження, ключові результати дослідження, одержані у ході аналізу висновки.

Якість захисту оцінюється за критеріями: логічність побудови доповіді; аргументованість положень; якість відповідей на запитання членів комісії.

Підсумкова оцінка виставляється в процесі обговорення членами комісії, що проводить захист. Підсумкова оцінка виставляється за національною шкалою.

У заліково-екзаменаційну відомість виставляється оцінка за навчальну практику в цілому, з урахуванням вчасності подання звіту, якості виконання та захисту за шкалою ECTS.

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.02/3/073.00.1/Б/ОК -36-2024
	Екземпляр № 1	Арк 17/ 16

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бегун С. І. Статистика: навч. посіб. Луцьк: ВНУ ім. Л. Українки, 2022. 230 с. URL: https://vstup.htek.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/9.2-Begun_ZTS_2022.pdf.
2. Волкова Н. А., Подвальна Н. Е., Семенова К. Д. Економічний аналіз: навч. посіб. Одеса: ППЦ «Белка», 2020. 240 с. URL: <https://dspace.oneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7f3436b3-40d4-4e2c-b452-d774963936ee/content>.
3. Дропа Я. Б. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 238 с. URL: <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Dropa-Navchalnyu-posibnyk-2024.pdf>.
4. Костюк В. О., Мількін І. В., Славута О. І. Статистика: підручник. Харків: ХНУМГ ім. Бекетова, 2023. 204 с. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/63557/1/2022%201%D0%9F%20%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf>.
5. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 768 с. URL: <https://surl.li/roygzd>.
6. Магопець О. А., Шалімова Н. С., Черновол О. М. Фінансовий аналіз: 2-ге випр. і доп. Кропивницький: ЦНТУ, 2022. 230 с. URL: <http://surl.li/hddiqs>.
7. Менеджмент: підручник. [С. Ю. Бірюченко, К. О. Бужимська, І. В. Бурачек та ін.]; під заг. ред. Т. П. Остапчук. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка»; Вид-во «Рута», 2021. 856 с.
8. Остапчук Т. П., Легенчук С.Ф., Учеклак-Єж П., Поліщук І.Р. Статистичний аналіз поточного стану та прогнозування результатів діяльності маркетингових підприємств в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій під час воєнного стану в Україні. *Економіка, управління та адміністрування*. 2025. № 2(112). С. 85-93. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2025-2\(112\)-85-93](https://doi.org/10.26642/ema-2025-2(112)-85-93).
9. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Паршин Ю. І., Паршина О. А. Основи економічного аналізу: навч. посіб. Дніпро: «ФОП Дробязко С. І.», 2020. 180 с. URL: <http://surl.li/dnbzta>.
11. Сервіс для визначення кодів видів економічної діяльності за КВЕД-2005 та КВЕД-2010 / Державна служба статистики України. URL: https://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/kv10_i.html.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.02/3/073.00.1/Б/ОК -36-2024
	Екземпляр № 1	Арк 17/ 17

Додаток А

*МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»*

Кафедра менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій

ЗВІТ

З НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Здобувача вищої освіти (ки) ОС «бакалавр»,
групи МО-72
спеціальності 073 «Менеджмент»

Петренка П. П.

(прізвище та ініціали)-

Керівник

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

м. Житомир - 20 __рік